

P I N K S T E R E N

Serie Leren ontvankelijk leven

Pinksteren is mijn lievelingsfeest. Het gaat over enthousiasme, inspiratie, scheppingskracht, over verbinding en de ontmoeting met vreemdelingen, elkaar plotseling begrijpen en over dronken zijn van liefde... heerlijke thema's. Vol verwachting rekende ik in de aanloop naar deze viering dus op de Geest. Dat ze me zou aanraken, in vuur en vlam zet, en er een vurig en inspirerend verhaal bij me binnen zou vallen. Maar ze kwam niet. Ik probeerde het zelfs nog even met de hasselbramen van 2 weken geleden. Maar niks. Dusss. U moet het doen met wat ik niet kreeg, vrees ik.

Nu was de aanloop naar deze viering ook een beetje bijzonder. Dat kwam zo: de afgelopen maand liep mijn geliefde een voettocht, als pelgrim in Spanje. Misschien herkent u er iets van; wanneer een dierbaar iemand op reis gaat, dan ga je als achterblijver ook op reis. Ik deed dus ook een soort pelgrimage; van huis naar school, door naar trein, Dominicus, huisbezoek, buitenschoolse opvang, naar oma's die gelukkig ook meededen in de puzzel. En soms pelgrimeerde ik ook naar nieuwe plaatsen; de afgelopen zondagen bracht ik de avond door op een boot met Oekraïense vluchtelingen. Samen met andere pastores, dominees en Geestelijk Verzorgers in de stad proberen we aanwezig te zijn op de plaatsen waar deze mensen die de oorlog ontvluchtten worden opgevangen, vaak hotels, zoals deze boot.

De laatste keren dat ik er was proefde ik iets in hun energie dat ook in mij woonde: verweesdheid. Eerst was er opluchting geweest, de oorlog ontvlucht, veilig en goed gebied bereikt. Natuurlijk ook schrik en verdriet over wat ze achterlieten, maar – vooral bij de studenten die ik ontmoette – ook genoeg afleiding en hoop; een nieuw onbekend land ontdekken. Oefenen met fietsen tussen de auto's en trams. Blij met de hulp die ze ontvingen, nieuwsgierigheid naar een nieuwe cultuur. Maar als de tijd verstrijkt dan is er het wachten. Het missen van geliefden, de bezorgdheid... het beeldbellen met thuis, het volgen van het nieuws... de verveling. Waar ik eerst nog hartelijk werd uitgenodigd aan tafel aten ze nu in stilte en hadden ze geen zin in gesprek.

Net als in de lezing van vandaag, waarin we de leerlingen ontmoeten, samen in een huis in Jeruzalem. Hoewel het hen was voorspeld door Jezus zelf zitten de leerlingen precies zo verweesd bij elkaar als ze hadden gevreesd. Onontkoombaar in het leven. Als een dierbare je ontvalt, of op tal van andere momenten. We kennen het allemaal wel, verweesd zijn. Waar de moed vandaan te halen, hoe verder te gaan, hoe een beetje in jezelf te geloven, in het leven, in wat je doet, in een ander, of in vrede...

'Wat doe je dan?' Vraag ik een oudere vrouw die voor zich uit zit te staren in de gemeenschappelijke ruimte. Ze is alleen gekomen, vertelde ze, haar volwassen kinderen en kleinkinderen in tamelijk veilig gebied achtergelaten, een broer en zus in Rusland – in de ban van Poetin – zegt ze hoofdschuddend, de rest van de familie in Oekraïne. 'Wanneer je ze mist, of bezorgd bent, wat houdt je dan staande?' Ze spreekt een beetje Engels, voor de rest gebruiken we Google Translate om elkaar te begrijpen. 'Ik bid elke avond', zegt ze. 'Ik ben eigenlijk niet gelovig. Maar het is het enige dat me nu rust geeft.' Het gesprek loopt moeizaam en zij valt steeds stil, alsof ze eigenlijk niet verder wilde praten. Zullen we samen bidden, stel ik voor. Ik in het Nederlands, u in het Oekraïens. 'Ik kan niet bidden in het Oekraïens', zegt ze. Ze schrikt er zelf van. 'Alleen in het Russisch.' In die taal leerde ze als kind bidden. 'Laten we dan bidden in onze moedertaal', zei ik met de hulp van Google. Ik bad. Die Nederlandse woorden, 'Onze Vader, die in de hemel zijt...' klinken ineens als een bekentenis, als uit de kast en als thuiskomen tegelijk. Ik versta niks van wat zij prevelt, maar voel dezelfde schroom, ook om gehoord te worden in deze taal en vertrouwde taal. Ze glimlachte even. Misschien was dat toch iets van die geest? Nee, toch? Geen vlammetjes, geen enthousiasme, ik spreek of versta nog steeds geen Russisch, of Oekraïens...

In de traditie wordt de Geest vaak afgebeeld als een duif. Die duif strijkt neer op Jezus wanneer hij wordt gedoopt in de Jordaan, waarbij de stem uit de hemel hem de geliefde zoon noemt. Niet toevallig, natuurlijk, want die duif die waren we ook al tegengekomen in genesis wanneer het water is gedaald na de zondvloed. Dan komt de duif met een olijfblad in haar snavel terug ten teken dat het leven op aarde een nieuw begin kan maken. Een berichtenbrenger van bevrijding, herschepping; een nieuw verbond. Zo begint er ook iets heel nieuws met deze figuur, zo begint het verhaal van Jezus bij iedere evangelist.

Henri Nouwen vindt daarin, in de lezing die we hoorden, door een toevallige ontmoeting met een chagrijnige, verbitterde, ongelovige journalist met wie hij een vriendschap opbouwt, een nieuwe ruimere betekenis. 'Je bent geliefd'. Jij bent uitgekozen, gewild, jij bent de zoon of dochter van de Levende. In jou heeft de schepper, de bron van je leven vreugde gevonden. Wie je ook bent. Hoe je er ook bij zit. Wat je ook gelooft. We lazen een deel van dit boek ook met de doopouders en wat ik mooi vond was dat een van hen, die zelf niet met een religieuze traditie is opgegroeid, zei: 'ik vind het zinvol om met dat bewustzijn te leven, ook al weet ik niet of ik geloof in iemand die mij als zijn of haar geliefde beschouwt.'

Nouwen wordt wel eens een moderne mysticus genoemd. Hij kon vurig en enthousiast spreken. Tegelijkertijd was hij meer dan een beetje neurotisch. En dat vind je ook terug in zijn teksten. Het hunkeren naar houvast, zoeken naar een plek om bij te horen, het leren leven met zichzelf, met angst, depressie en onrust. Het bijzondere aan zijn werk, vind ik, dat hij dat heel menselijke, het gebrokene in gesprek brengt met de helende essenties van het geloof. Toen ik pelgrimeerde in mijn studeerkamer, op zoek naar iets, viel er plotseling een boek uit de kast, voor mijn voeten, op de grond. 'Open uw hart,' heette het, van Henri Nouwen. Over eenzaamheid ging het en hoe je dat vruchtbaar kunt maken. Zou dat iets met de Geest te maken hebben? Nee, toch? Het is trouwens ook helemaal niet van toepassing, dacht ik eerst en wilde het terugzetten. Ik ben immers niet echt eenzaam. Juist niet. Ik heb mijn handen vol zo in mijn eentje, kinderen en werk.

Toen ik ging zitten, het boek opende, ik weet niet waarom, en een hoofdstuk las, werd ik eraan herinnerd dat je bewust kunt kiezen voor eenzaamheid. En dat het eigenlijk een geschenk is als je geliefde af en toe pelgrimeert, om je daar dan weer op af te stemmen. Dat de keuze voor eenzaamheid een innerlijke ruimte opent van ontvankelijkheid. Door niet steeds naar buiten uit te reiken, maar je vanbinnen te openen, je liefde en verbondenheid in je binnenste kunt laten groeien met alle dingen en mensen, met leed van dichtbij en ver weg, maar ook met diepe vreugde. Zo groeide in de afgelopen weken, pelgrimerend, juist een verbondenheid in me. Wat ik probeer te zeggen is: ik ervoer dankbaarheid voor een ervaring van zoeken en alleen zijn, die tegelijk ook moeilijk was.

Toen we samen pelgrimeerden, jullie doopouders en ik, toen ontdekten we opnieuw waar die wens eigenlijk vandaan kwam om een kind te laten dopen. Een van de dingen die jullie allemaal noemden was dankbaarheid, om dankbaar te zijn voor wat je gegeven is en voor alles wat je in dit nieuwe leven gegeven is. En voor de ervaring dat je na een donkere nacht, een zware bevalling, het morgen ziet worden, je kind zoet ziet slapen op de borst van je partner en alle pijn vergeet. Voor het wonder dat je leven hebt mogen dragen en doorgeven. Die dimensies resoneren ook in het oorspronkelijke Pinksterfeest. Het joodse Sjavoe'ot feest, of wekenfeest, gaat het over dankbaarheid, voor de oogst, daarom ook wel het eerstelingenfeest genoemd. Vandaag staan we als gemeenschap ook rond de eerstelingen in ons midden, de oogst van de liefde die we vieren.

Waar we het ook over hadden, toen we pelgrimeerden zo met elkaar, als doopouders, toen hadden we het ook wel over dat je ook dankbaar kunt zijn voor dingen die je eigenlijk niet had gewenst te ontvangen. Als je kind zich niet ontwikkelt volgens de richtlijnen, maar een eigen weg volgt. Of dat je een zoon hebt die rokjes en jurkjes draagt en hoe je daar dan ontvankelijk voor kunt zijn. Maar ook ingrijpender; dat je het kind dat je hoopt te krijgen verliest, wat dat toch ook kan geven in je leven. Als je vader of moeder wordt, dan kun je dat op een nieuwe manier ervaren. Kinderen vragen met hun woordeloze aanwezigheid om jouw aanwezigheid. En als ze groter worden, dan blijken ze eigen te zijn, een eigen karakter en een wil te hebben. Een kind krijgen is soms ook: iets krijgen wat je niet snapt of soms zelfs niet wil.

De tweede bijeenkomst lukte het niet om oppas te vinden en spraken we elkaar via Zoom. En telkens was er wel een ouder weg, omdat dat prachtige geschenk dat zij gekregen hadden niet kon slapen, en hilde. Zo moesten partners soms voor elkaar spreken, of uitleggen wat er net was gezegd. En de kinderen deden zo op de achtergrond toch ook een beetje mee. En ik raakte de draad kwijt. Soms zaten we even woordeloos bij elkaar te wachten tot een kind stil was. Pas toen ik met een zucht de chaotische zoomsessie afsloot en me afvroeg of we alles nou geregeld hadden viel het me binnen: zou dit dan misschien toch iets met die geest te maken hebben?

Misschien begint ontvankelijk leven wel met dankbaarheid voor wat je krijgt, ook al is het niet waar je om had gevraagd en al helemaal niet waar je op zat te wachten. De geest, die komt niet, ze is er al. Door aandacht te geven aan waar ze nu al werkt zie je het pas: zij komt om om te buigen wat is verward, te verwarmen wat is verkild en de weg te wijzen aan wie is verdwaald. Daarop durven vertrouwen, de geliefde worden, vormt pelgrimage van ons leven. De kortste weg is dankbaarheid. En ik hoop dat het geluid als van een hevige windvlaag door de kerk zal klinken als we ieder aan onze buurman of vrouw vertellen, iets wat je hebt gekregen, dat je nu te binnen schiet groot of klein, of je er nu om had gevraagd of niet, waar je dankbaar voor bent.

Eva Martens